

Povzetek mnenja Evropskega nadzornika za varstvo podatkov o priporočilu Komisije o pripravah za uvedbo pametnih merilnih sistemov

(Celotno besedilo tega mnenja je na voljo v angleškem, francoskem in nemškem jeziku na spletni strani ENVP na naslovu <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 335/08)

1. Uvod

1.1 Posvetovanje z ENVP

1. Komisija je 9. marca 2012 sprejela priporočilo o pripravah za uvedbo pametnih merilnih sistemov (v nadaljnjem besedilu: priporočilo) ⁽¹⁾. Priporočilo je bilo ENVP poslano v pregled 19. marca 2012.

2. ENVP je imel že pred sprejetjem priporočila možnost predložiti neuradne pripombe. Nekatere od njih so bile v priporočilu upoštevane, zato so bili zaščitni ukrepi za varstvo podatkov okrepljeni.

3. ENVP pozdravlja dejstvo, da ga je Komisija tudi uradno zaprosila za mnenje in da je sklicevanje na to mnenje vključeno v preambulo priporočila.

1.2 Cilji in ozadje priporočila

4. Cilj priporočila je državam članicam zagotoviti smernice o pripravah za uvedbo pametnih merilnih sistemov ⁽²⁾ v Evropi. Uvedba je za trge električne energije ter plina predvidena do leta 2020 in je predmet ekonomske ocene stroškov in koristi. Vsaka država članica mora to oceno izvesti do 3. septembra 2012 ⁽³⁾.

5. Precejšen dela priporočila (oddelek I) je namenjen varstvu podatkov. Predvsem je pomembno, da priporočilo poziva k pripravi predloge za oceno učinka na varstvo podatkov ⁽⁴⁾ (v nadaljnjem besedilu: predloga) in predložitvi te predloge delovni skupini za varstvo podatkov iz člena 29 v posvetovanje v 12 mesecih od objave priporočila ⁽⁵⁾.

6. Prvi osnutek predloge trenutno pripravlja strokovna skupina 2 projektne skupine Komisije za pametna omrežja. Komisija je projektno skupino ustanovila pred sprejetjem priporočila, da ji svetuje o pametnih omrežjih. Ena od podskupin projektne skupine, strokovna skupina 2, se osredotoča na vidike varnosti in varstva podatkov. Skupina v glavnem vključuje predstavnike industrije (z nekaj predstavniki civilne družbe in potrošniških skupin) ⁽⁶⁾.

7. Komisija se zavzema za „pravno manj zavezujoč“ pristop, ki združuje (i) priporočilo Komisije, ki poleg drugih vprašanj vključuje tudi varstvo podatkov, in (ii) nadaljnje smernice za države članice v obliki predloge za oceno učinka na varstvo podatkov, ki naj bi jo predstavniki industrije uporabljali prostovoljno. Pristop temelji na izkušnjah, pridobljenih z razvojem in pregledom, v skladu s pripombami delovne skupine iz člena

⁽¹⁾ C(2012) 1342 final.

⁽²⁾ Kratek uvod v pametne števec in pametna omrežja je opisan v razdelku 2.1 v nadaljevanju.

⁽³⁾ Uvedba ter analiza stroškov in koristi se zahtevata v točki (i) Direktive 2009/72/ES o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL L 211, 14.8.2009, str. 55), in v točki (ii) Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (UL L 211, 14.8.2009, str. 94). V predlog Komisije o direktivi o energetske učinkovitosti (COM(2011) 370 final) (v nadaljnjem besedilu: predlog o energetske učinkovitosti), ki ga trenutno obravnavajo zakonodajalci, so vključene dodatne določbe o pametnih merilnih sistemih.

⁽⁴⁾ V zvezi z ocenami učinka na varstvo podatkov je treba opozoriti, da se s predlogom Komisije za revidiran splošni okvir za varstvo podatkov v nekaterih primerih načrtujejo obvezne ocene učinka na varstvo podatkov in zagotavljajo nadaljnje smernice o izvedbi take ocene učinka. Glej člen 33 predloga Komisije za uredbo o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (COM(2012) 11 final). Glej tudi odstavke od 200 do 205 Mnenja EDPS z dne 7. marca 2012 o svežnju za reformo predpisov o varstvu podatkov na spletni strani: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package.jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ Glej odstavek 5 priporočila.

⁽⁶⁾ Več informacij o delu projektne skupine in strokovne skupine 2 je na voljo na spletni strani projektne skupine na naslovu: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

29 z naslovom „Predlog industrije glede okvira ocene učinka na varstvo zasebnosti in podatkov za aplikacije radiofrekvenčne identifikacije (RFID)“⁽¹⁾. Vendar Komisija ne izključuje potrebe po zakonodajnih ukrepih na nacionalni in/ali evropski ravni⁽²⁾.

1.3 Cilji, glavna sporočila in struktura mnenja ENVP

8. Čeprav je mnenje ENVP sprejeto kot odziv na priporočilo Komisije, pa ni strogo omejeno na vsebino tega priporočila, saj pri uvedbi pametnih merilnih sistemov obstajajo pomembni vidiki varstva podatkov, ki v samem poročilu niso obravnavani v celoti. ENVP v zvezi s tem opozarja na uradne pripombe o predlogu o energetske učinkovitosti⁽³⁾.

9. Trije glavni cilji in sporočila mnenja ENVP so:

- prvič, v mnenju je ocenjeno priporočilo: priporočilo pozdravlja kot prvi korak, poudarja njegove dosežke, vendar kritizira tudi njegove pomanjkljivosti, med drugim, da ne vsebuje zadostnih pojasnil;
- drugič, čeprav ENVP obžaluje, da v priporočilu ni podrobnejših in bolj praktičnih smernic o varstvu podatkov, meni, da se lahko nekaj smernic še vedno poda v predlogi za oceno učinka na varstvo podatkov, ki se trenutno pripravlja. Zato so v mnenju podana številna ciljno usmerjena priporočila o predlogi;
- tretjič, v mnenju Komisijo poziva, naj oceni, ali so na ravni EU poleg sprejetja priporočila in predloge potrebni še dodatni zakonodajni ukrepi, in daje številna ciljno usmerjena priporočila za morebitne zakonodajne ukrepe.

10. Ob upoštevanju teh ciljev je mnenje strukturirano tako:

- v razdelku 2 je opisan kratek uvod v pojme pametnih števec in pametnih omrežij ter pojasnilo o pomislekih v zvezi z varstvom podatkov, ki jih vzbujajo;
- v razdelku 3 so opisane splošne pripombe o pristopu Komisije v priporočilu, razprava o potrebi po nadaljnjih zakonodajnih ukrepih in priporočila zanje;
- v razdelku 4 so prikazana nekatera ključna vprašanja, za katera ENVP meni, da bi morala biti podrobneje obravnavana v priporočilu. Nacionalni ali evropski zakonodajalci lahko uporabijo nekatera od teh priporočil kot smernice pri preučevanju nadaljnjih regulativnih ali zakonodajnih ukrepov. Druga se lahko obravnavajo v predlogi za oceno učinka na varstvo podatkov, ki jo je treba oblikovati;
- v razdelku 5 je navedenih nekaj ciljno usmerjenih priporočil o metodologiji za oceno učinka na varstvo podatkov in vsebini predloge, ki jo je treba oblikovati. Ta priporočila je treba brati v povezavi z razdelkom 4.

6. Sklepne ugotovitve

68. Uvedba vseevropskega sistema pametnih merilnih sistemov lahko prinese velike koristi, vendar pomeni tudi veliko tveganje za varstvo osebnih podatkov. Omogoča obsežno zbiranje osebnih podatkov evropskih gospodinjstev in lahko privede do sledenja, kaj člani gospodinjstva počnejo v zasebnosti svojih domov. ENVP ob upoštevanju teh tveganj pozdravlja prizadevanja Komisije v priporočilu za zagotavljanje

⁽¹⁾ Glej http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/infso-2011-00068.pdf in http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

⁽²⁾ Opozoriti je treba, da na sedanji stopnji ni zagotovljena nobena ocena učinkovitosti tega pravno manj zavezujočega pristopa za področje RFID in da ni splošno dostopnih informacij o učinkovitosti pristopa.

⁽³⁾ Dopis ENVP z dne 27. oktobra 2011 komisarju za energetiko Güntherju H. Oettingerju o predlogu za Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o energetske učinkovitosti in o razveljavitvi Direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES, ki je na voljo na spletnem naslovu: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

smernic državam članicam o ukrepih, ki jih je treba sprejeti za zagotovitev, da so pametni merilni sistemi in pametna omrežja zasnovani v skladu z ustreznimi zaščitnimi ukrepi za varstvo podatkov in da tako tudi delujejo.

69. ENVP ceni prizadevanja Komisije za uporabo novo predlaganih pojmov, kot je vgrajeno varstvo podatkov, in praktičnih orodij, kot sta ocena učinka na varstvo podatkov in obveščanje o kršitvi varstva podatkov. ENVP zlasti podpira načrt Komisije za pripravo predloge za oceno učinka na varstvo podatkov in njeno predložitev delovni skupini iz člena 29 v posvetovanje.

70. ENVP obžaluje, da v priporočilu ni podrobnejših in bolj praktičnih smernic o varstvu podatkov. Vendar meni, da se lahko nekaj smernic še vedno poda v predlogi, ki se trenutno pripravlja. Zato v mnenju podaja priporočila o predlogi in poudarja, da mora ta vsebovati posebne in praktične smernice, in sicer zbirko najboljših prakse in „najboljše razpoložljive tehnologije“. Bistveno je tudi, da predloga sledi zanesljivi metodologiji in da med drugim vsakemu tveganju prilagodi ustrezen nadzor.

71. Poleg tega v mnenju Komisijo poziva, naj oceni, ali je treba na ravni EU sprejeti dodatne zakonodajne ukrepe, in daje priporočila za take morebitne ukrepe. Nekatera od teh priporočil se že lahko izvajajo s spremembo direktive o energetske učinkovitosti, ki jo trenutno obravnavata Svet in Parlament. V ta priporočila naj se vključi vsaj obvezna zahteva za upravljavce podatkov, da izvedejo oceno učinka na varstvo podatkov, in obveznost obveščanja o kršitvi varstva osebnih podatkov (razdelek 4.7).

72. Poleg tega ENVP priporoča še:

- več smernic o pravni podlagi za obdelavo podatkov in izbiro posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki: zlasti jasno razločevanje med cilji, v zvezi s katerimi se lahko obdelujejo podatki o porabi energije brez soglasja odjemalca, in tistimi, v zvezi s katerimi se zahteva soglasje (razdelek 4.2);
- obvezno uporabo tehnologije za boljše varovanje zasebnosti (PET) in drugih „najboljših razpoložljivih metod“ za čim manjše zbiranje podatkov (razdelek 4.3);
- pojasnitev vlog in odgovornosti različnih akterjev z vidika varstva podatkov (razdelek 4.4);
- več smernic o obdobju hranjenja; načeloma naj bi bilo hranjenje podrobnih podatkov o porabi posameznih gospodinjstev dovoljeno do izteka zakonitega obdobja za izpodbijanje računov ali njihovo izterjavo in samo do ravni razčlenjenosti, ki se zahteva za zaračunavanje (brez poseganja v pravico potrošnika do daljšega obdobja hranjenja na podlagi soglasja za, na primer, pridobitev ciljnega svetovanja o energiji (razdelek 4.5);
- neposreden dostop potrošnikov do svojih podatkov o porabi energije in učinkovito metodo obveščanja posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, o obdelavi njihovih podatkov; pri podatkovnem rudarjenju bi morale to vključevati razkritje profila posameznika in logiko kakršnih koli algoritmov, ki se uporabljajo za podatkovno rudarjenje; zagotovljene naj bi bile tudi celovite informacije o obstoju vklopa in izklopa na daljavo (razdelek 4.6).

V Bruslju, 8. junija 2012

Giovanni BUTTARELLI
Pomočnik Evropskega nadzornika za varstvo
podatkov